

**Nagy korok - Nagy mesterek - Nagy műfajok - Nagy művek
Zenetörténeti térkép fiataloknak - II forduló/B szakasz
TUDOD-E?**

B é c s i k l a s s z i c i z m u s

Tudod-e, hogy

- ... a zenetörténet szerint a bécsi klasszicizmus stíluskorszaka **1750 - 1827**-ig tartott.
- ... a bécsi klasszicizmus nagy mestereinek, a zenetörténet legnagyobbjainak születési évszámai és nevei így következnek egymás után:

1732 - 1809 Joseph Haydn

1756 - 1791 Wolfgang Amadeus Mozart

1770 - 1827 Ludvig van Beethoven

Tudod-e, hogy

- ... a bécsi klasszikus stílus első nagy mesterét - **Joseph Haydnt** - az utókor **a szimfónia atyja** elnevezéssel illette?
- ... **a klasszikus szimfónia négy tételes:**
I. tétele szonátaforma, II. tétele dalforma, vagy variáció, III. tétele tánctétel, menüett, vagy scherzo, IV. tétele rondó, vagy szonátaforma. (Azonos a szonáta tételrendjével).
- ... Haydn szülőfaluja a felsőausztriai **Rohrau**?
- ... gyermekkorában **a bécsi Szent István székesegyház fiúkórusában** énekelt?
- ... Ifjú zeneszezőként osztrák főurak szolgálatában állt, 29 éves korában **Eszterházy Pál herceg** szolgálatába lépett?

Tudod-e, hogy

- ... ezt követően életének csaknem 30 esztendejét töltötte Magyarországon Eszterházy Fényes Miklós herceg szolgálatában? Munkásságának helyszíne **Kismarton** és **Eszterháza** volt.
- ... a hercegi udvarban **ő volt az udvar zenei életének legfőbb vezetője** - **Ő volt a zenekar karmestere** - **Kamara darabokat írt a herceg számára** - **Szimfóniákat és más**

**műveket írt a zenekarnak - Ő irányította az Eszterhá-
zán működő operaszínpadot és a Marionett Színházat.**

Tudod-e, hogy

... Haydn 1791-ben Bécsbe költözött. Hamarosan meghívást kapott **Angliába**, amelynek 1791-ben, majd 1794-ben eleget is tett.

... két részben megírta ehhez kapcsolódó 12 művét, amelyeket **Londoni Szimfóniák** címen ismerünk?

... Haydn **104. szimfóniájának elnevezése London szimfónia?**

Tudod-e, hogy

... Wolfgang Amadeus Mozart **1756**-ban született **Salzburgban**
1791-ben halt meg **Bécs**-ben?

... **4 éves** korában kezdett zongorázni?

párhuzamosan **hegedülni** tanult?

5 éves korában már komponált?

Tudod-e, hogy

... édesapja már gyermekkorában hosszú hangversenyutakat szervezett **sámára Németországban - Olaszországban - Franciaországban - Angliában?**

... **13 éves** korában **Itáliában (Olaszországban)** tett híres útja máig emlékezetes maradt.

Tudod-e, hogy

... Mozart életműve magában foglalja korának minden műfaját. Számára talán legkedvesebbek lehettek **operái - zongoraverse-
nyei - szimfóniái - vonósnégyesei.**

Tudod-e, hogy

... Mozart műveiből árad a költészet **tiszta derűje?**

... Mozart műveiből árad a mély érzések **férfias mérséklete?**

... Mozart művészetéből árad a drámai összeütközések **hatalmas ereje?**

... Mozart műveiből sugárzik felénk a színek, ritmusok, hangulatok **gazdagsága?**

Tudod-e, hogy

... Mozart egyik legnépszerűbb műve az **Egy kis éji zene (Eine kleine Nachtmusik)?**

Tudod-e, hogy

... Ludwig van Beethoven . minden idők egyik legnagyobb zeneköltője. a zene fejedelme, **1770**-ben **Bonnban** született, **1827**-ben **Bécsben** hunyt el?

Tudod-e, hogy

... Haydn **egész életében főúri szolgálatban állt?**

... **fiatal éveiben Mozart is?**

„, Beethoven már **egész életében szabad alkotóművész volt?**

... szabad alkotóművészként **a nagytömegekhez kívánt azólni?**

Tudod-e, hogy

... Beethoven műveinek sokaságát **22** műfajban alkotta meg?

... ünnepelt mesterként, közeli barátként fogadták mindenütt. Szívesen jött Magyarországra is. **Többször is megfordult Martonvásáron a Brunswick család grófi kastélyában.** Zongorázni tanította Brunswick Terézt és Jozefint, megismerkedett a lányok testvérével, gróf Brunswick Ferencel, aki később barátja és mecénása lett. 1806-ban **Martonvásáron fejezte be azAppassionata szonátát, amelyet Ferencnek ajánlott.**

Tudod-e, hogy

... a klasszikus stílus dallamközpontúsága egyszerűen megszólaló dal-lamaival szemben áll **a barokk polifóniával?**

... a klasszikus formai gondolkodás alaptörvénye **a párosság?**

- ... a klasszikus zene legkisebb formai egysége **a periódus?**
- ... az egy periódusból álló forma elnevezése: **egytagú forma?**

Tudod-e, hogy

- ... a kéttagú forma betűjelzése **AB?**
- ... a háromtagúé: **ABA?**
- ... a triós formáé: **AB - CD - AB?**
- ... a rondóformáé: **A B A C A?**

Tudod-e, hogy

- ... a szonáta elnevezést **a zongorára, vagy kamaraegyüttesekre írt többrészes darabok megjelölésére** alkalmazzák. Legtöbbször az I. tételük a szonátaformában komponált rész?
- ... a szonátaforma megnevezése **egyetlen tétel szerkezeti rendjét határozza meg?**
- ... A szonáta forma **3 részes: Expozíció - Kidolgozási rész - Reexpozió, Repríz?**
- ... a szonátaforma az **1600-as évek végén Mannheimben alakult ki?**

Tudod-e, hogy

- ... Mozart fiatalok előtt is jól ismert szonátája a **C-dúr szonáta?**

Tudod-e, hogy

- ... a szimfónia nem más, mint zenekarra írt szonáta?
- ... a gyors I. tétel formája **szonátaforma?**
- ... a lassú II. tétel **variációs. illetve 2, vagy 3 tagú forma?**
- ... III. tétele **menüett, vagy scherzo?**
- ... IV. tétele **rondó, vagy szonátaforma?**

Tudod-e, hogy

- ... egyesek szerint Haydn **104** szimfóniát alkotott, mások szerint ennél többet?

... Mozart több, mint 50-et?

Tudod-e, hogy

... Beethoven **9** szimfóniát komponált, ám ezek a klasszikus szimfónia művészet betetőzői?

Tudod-e, hogy

... Beethoven mélységesen vonzódott a természethez? Erről tanúskodik **6.** Op. 68-as F-dúr szimfóniájának elnevezése is: **Pastoral szimfónia?**

Tudod-e, hogy

... a klasszikus versenymű formája is a szonátával egy időben alakult ki, a szimfóniával szemben azonban csak **3 tételle van?**

Tudod-e, hogy

... Haydn versenyműveinek száma alig haladta meg a tízet, és azokból is hiányzott a szólóhangszerek mutatós **bravúrja?**

A mozgalmas és csillogó virtuozitás?

... Haydn egy hangszernek sem volt **virtuóza?**

Tudod-e, hogy

... Mozart alkotásaiban **különleges helyet** foglalnak el a hegedűversenyek?

... hegedűversenyeinek szonátaformájú I. tételében **a témákat a zenekar mutatja** be először?

... hegedűversenyeinek lassú tételle **a költői szépséggel énekelt személyes hang megnyilatkozása?**

... versenyműveinek III. tételében szabadjára engedi **ifjúi eleven-ségét és humorát?**

Tudod-e, hogy

... Beethoven zongoraversenyeiben megnőtt **a szólóhangszer, a**

zongora hangereje, kiszélesedett a hangterjedelme, határtalan lett a kifejezési skálája?

Tudod-e, hogy

- ... Beethoven **a maga számára** komponálta zongoraversenyeit?
- ... Beethoven **D-dúr hegedűversenye** a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotása, szemléltetésként leggyakrabban idézett, **a III. tétel**?

Tudod-e, hogy

- ... a bécsi klasszicizmus legkiemelkedőbb, legfontosabb kamarazenei műfajának, a vonósnégyesnek a hangszerei: **első hegedű, második hegedű, brácsa, cselló?**

Tudod-e, hogy

- ... a vonósnégyes gazdag irodalmának, szerkezeti felépítésének, tételrendjének megteremtője **Joseph Haydn?**
- ... Haydn **83 vonósnégyese** maradt fenn az utókor számára?

... Tudod-e, hogy

- ... Mozart egyik hat vonósnégyesből álló sorozatát **Haydnnek** ajánlotta?

Tudod-e, hogy

- ... Haydn Op. 76. No. 3-as C-dúr vonósnégyesének közismert elbenevezése „**Császár kvartett**”?

Tudod-e, hogy

- ... a barokk opera jellemző stílusa az opera seria, a komoly opera volt, a bécsi klasszikúra **az opera buffa. a vígopera** volt jellemző?
- ... Haydn **24** operát komponált?
- ... Haydn az operáit **főúri fogadások. esküvők** alkalmára **az Esz-**

terházi udvar vendégei számára komponálta?

... Haydn operabarátok körében ismertebb operái:

A patikus - A Holdbéli világ - Ali hűtlen. pórul jár?

Tudod-e, hogy

... Mozart operáinak alakjai **hús-vér emberek?**

... alakjai által **a sokszínű életet** állítja színpadra?

... Mozart operáiban a színpadi játék két eleme, **a tragikus és a komikus ötvöződik** egységbe?

... Mozart nagy operái **életének utolsó tiz évében** keletkeztek?

Tudod-e, hogy

... Mozart öt nagy operája: **Szöktetés a szerályból - Figaro házassága - Don Juan** (Don Huán)- **Cosi fan tutte** (Mind így csinálják) - **A varázsfuvola?**

Tudod-e, hogy

... Mozart első nagy operája a „**Szöktetés a szerályból**” amelynek legismertebb részlete, **Ozmin akasztófa áriája**, első hallásra az új hallgatók emlékezetében marad?

Tudod-e, hogy

... Beethoven operájának címe: **Fidelio** (Fidélió)?

... A Fidelio az úgynevezett „**szabadító opera**” irányzatához tartozik?

Tudod-e, hogy

... Mozart **Varázsfuvolájáról** azt írta a neves magyar zenetörténész, Szabolcsi Bence, hogy a gyerekeknek mese, a felnőtteknek az emberi élet örök bölcsességéről szól. Ez vonatkozik **a főpap. Sarastro** áriájára is.